

gur port» (estr. 154, cita de Jal, *Gloss. Naut.*, 1491b). De *trinet* en dóna una cita *AlcM* «l'arbre e antenes del *trinet*» a. 1564, de la forma de la qual ja no podem estar tan segurs que sigui fidel, pel seu isolament pel lloc i to de la publicació (*BCEC xxxviii*, 216) i pel mateix fet de ser avui la forma coneguda en el Continent; veg., en efecte *trinet* en el Vocab. nàutic d'Amades-Roig (*BDC xii*) i el val. de Flores (*Misc. Fabra*, 340).

Però a les Illes l'antic *trinet* segueix essent la forma corrent (*AlcM*, s. v. i s. v. *combés*, mall. i men.; *DAG*). *Trinet* apareix en efecte dues vegades, parlant de la maniobra en un temporal, «rifades les poques veles que teníem», en la «narració d'un naufrag» d'un pilot mallorquí p. p. l'«Homenatge que dedican a la Verge de Lluch los poetes mallorquins, 1884», pp. xxxiii i xxxiv.

Es de creure que tingui el mateix origen etimològic *trinet* com a nom, segons sembla, d'una peça usada per disparar les ballestes (potser un arbre de balles-ta?), car és probable que es tracti d'alguna mena de pal. En aquest el tenim en Muntaner: «con foren prop, que ls dards pogren jugar, e les ballestes, a colp, trer a *trinet*, les trompes e les nacàrres van sonar ---», § 152 (Casac. v, 11.29; a *triquer* trer evident errada en l'ed. Bofarull).

Ara bé, en forma de simple verb derivat, aquesta manera de «trer», o sigui de 'disparar' es digué *triquejar*: «acostant-se la una galera a l'altra, per les primeres salut, una ruxada de viratons trameteren, e despuys començaren a *triquejar* ab les ballestes, en manera que lo cossari nafrava molta gent a Curial ---», *Curial* (*NCL* III, 24); el *DAG* porta «*triquejar* (?)», segle xv», ço que potser es refereix al mot que amb grafia or. llegeix *tricajar* en el *Pecador Remut* de Felip de Malla (c. 1425): «veritat invoc e reclam, per quan [probt. *per què-m*] fassa scut contra falcitat, y contra tota lengua a mal parlar e a mentir inclinada, de la qual molt innocent sovint és stat ferit e *tricajat*».

Pel que fa al joc de pilota, no ens consta menys el fet que la forma antiga era *trinet*. En primer lloc com a nom del pal o pala del joc, car OPou porta «lo *trinet*: hic dolon» (*TbPu.*, 70) i el ll. *dolon* o *dolo* deu aplicar-lo al del joc: com sigui que, en llatí, aquest mot es defineix «sorte de canne à épée», «sorte de pique» i «bâton assez long, armé d'une petite pointe de fer».

Tot seguit el trobem ja estès al clos per jugar: en el primer testimoni probt. és ja per al joc de pilota (potser alhora per a d'altres jocs?, conjectura *AlcM*); en què es retreu l'ús pecaminós de l'església per a tals diversions: «contractant axí mateix aquí, de negocis e de compres e vendes, e d'esmerços, fent de la sglésia lotja e *trinet*: may desijava sinó quant la missa seria acabada» en el *Confessional* (imprès a Val. el 1493) despullat pel *DAG*.

En les Rúbriques de Bruniquer (conegut secretari del Consell Barceloní): «a 12 de desembre 1524, los Consellers anaren al *Trinet* d'en Morera, y trencaren los taulells dels jochs y taules, y l volien posar a la presó» (vol. II, 336); es tracta del mateix fet que els

Ardits expliquen quasi igual: «anaren a l'ort o *trinet* d'en Morera, y allí trencaren --- y taules dels jocs, y volien metre a la presó lo dit Morera, y no l trobaren» (III, 456). També a Mall.: «fonc aportat --- en casa de son pare, lo qual està a las casas d'en Cañar del *trinet* de la pilota» 1595 (*BSAL* III, 191b); el *DAG* dóna encara una cita balear del *trinet de la pilota* en el segle xvii, i una de Bna. de 1706. De *trinet* només veiem una cita antiga de «*trinet* dels bordells dels Negres --- hon se jugarà a tarongeta o reglonet o *truquet*», val. 1517: on potser cal revisar la lliçó *truquet*, i potser també la de *trinet* (que per tant tampoc és de fiar).

Avui la forma *trinet* sembla ser general per al lloc del joc. A Morella he vist encara *El Trinet* edifici així on se jugava; Moreira en parla amb referència a Tort., el joc és molt conegut i popular en el Ross., molt menys a les comarques barceloneses i del centre del Princ., però també hi deu haver estat, car cap al centre de la ciutat de Vic, he llegit *Trinet* com a rètol d'un vell carrer. Sens dubte enlloc tant com a les comarques centrals i meridionals del País Valencià.

Veig el *Trinet* del *Ravalet* a la Font d'En Carròs (1962); per comparació anomenen *El Trinet dels Moros*, damunt Relleu, un planell força elevat, a mig aire de la Serra de l'Aguilar (1963). A una gran majoria de pobles d'aquesta zona hi ha el *Carrer del trinet*: em vaig cansar d'anotar-ho, i no obstant sé que n'hi ha a Benissanó, Benimeli, Mirafior, i per cert molts més. En alguns la forma del mot vacilla una mica: *Carrer del trinet* a Benifato, *El trinet* també nom de carrer, a Balones; si bé és veritat que a tots dos llocs, en demanar-los que m'ho repetissin pronunciaren *trinet* correctament. La popularitat del joc, i l'ús d'aquest terme, entren també en terra pròpiament aragonesa, almenys l'agregada a Ribagorça SO.: a Aguinaliu es recorden que «el *trinet* era a la Plaza del Barri» (1965).

En cast. el nom del pal de vaixell apareix en la forma *trinet* des de Juan de Mena, c. 1440; i en l'article TRINQUETE del *DCEC/DECH* dono de la mateixa forma 4 cites entre els anys de 1554 i 1570; i encara dues de 1732; tanmateix també hi ha *trinet* allí el 1492 i 7 cites més des de 1530 a 1621. En portuguès, el pal del vaixell es diu *traquete*, i ha estat així, sense *n*, fins avui, començant per dues cites de princ. S. xvi, en els famosos *Comentaris d'Albuquerque* i el *Roteiro* de João de Castro. En francès, on el mot ha estat poc estudiat, apareix *trinet* en 1548, i 4 vegades *trinet* en el S. xvi (ja un cop c. l'a. 1500); del francès va passar a l'angl. *trinet* (ja S. xvr).

En it., malgrat ser on el mot ha estat més estudiat, no se n'han trobat dades fins a les narracions referents a les descobertes atlàntiques dels castellans i portuguesos, començant per Vespucci, fora d'un sol cas anterior en un doc. genovès de 1495. Allà només hi ha la forma secundària, amb *n*, *trinchetto*: de tot això resulta, doncs, clar que l'italià, en aquest cas, no ha estat més que llengua receptora; i ni tan sols és segur que ho vagi rebre directament de França i no per conducte